

KOČEVSKI SLOVENEK

Izhaja vsakega 5., 15. in 25. dne v mesecu; če je na tak dan praznik, dan prej. — Pos. štev. 1— din.; letna naročnina 30 din., v zamejstvu 60 din. — Poštno-ček. rač. št. 17.785
Oglasi po ceniku. — Izdaja konz. lista, čigar predst. je Karel Škulj, župnik v Dol. vasi pri Ribnici. — Urednik Andrej Struna, Kočevje. — Tiska tiskarna J. Pavliček, Kočevje

Zamujeni trenutki

Stara resnica je, da se zgodovina vedno ponavlja. Ponavljajo pa se tudi nesreče narodov, prečestokrat po krivdi posameznikov. Pod istim zaglavjem kot danes, smo gledali v zgodovino slovanskih narodov v IX. stoletju in videli Svatopluka, ki je predal idealnega kneza Moravanov, Rastislava Nemcem, ki so ga vrgli v ječo, mu staknili oči in je v ječi umrl. Posledice Svatoplukovega dejanja so bile nepopisne in še danes trpimo južni Slovani na njih. Ne ločimo se od pogleda v one čase, saj se posebno v sedanjih dneh čudovito ponavljajo. Oglejmo si danes Čehel!

Čehi so se že od početka svoje zgodovine prizadevali, da bi se otrsli nemškega gospodstva. A ni šlo. Šele 100 let po krstu Borivoja in Ljudmile se je leta 973. Boleslavu II. posrečilo, da je Praga postala sedež škofije, toda podrejena nemškemu mogunškemu škofu. Niti v cerkvenem oziru jim Nemci niso dali nikake svobode. Papeži so jim bili naklonjeni in med Vratislavom in takratnim papežem je vladalo spočetka zelo prijazno razmerje. Svetovni moči takratnega papeštva bi se gotovo posrečilo pomagati Čehom do čim večje politične osamosvojitve. Toda Vratislav II. je naenkrat stopil na stran nemškega vladarja Henrika IV., misleč, da bo dobil svobščine od tiste strani, ki jo je vsa zgodovina vodila k pobijanju in zatiranju državne neodvisnosti Češke. V zvezi s papežem bi dosegel češki narod neodvisnost, Vratislav bi bil postal neodvisen vladar. Položaj je bil takrat za to zelo ugoden. Nemška država je bila razcepljena po strankah in oslabiljena po državljanskih bojih. Knezi vazali so se sami upirali Henriku, toda ugodni trenutki se šel mimo, Vratislav ga na škodo celokupnega češkega naroda ni spoznal. Šele čez 200 let se je Otokarju II. posrečilo, da je češko državo osamosvojil in tako razširil, da se je njegova država raztezala od Krkonošev do Jadranskega morja. Štajerska, Koroška, Kranjska, Slovenska marka, torej skoro vse pokrajine, koder bivajo Slovenci, so spadale k Otokarjevi državi. Pa zopet je posegla nesreča, da se je izvršil usodepoln preobrat. Leta 1273. so knezi izbrali Rudolfa Habsburškega za nemškega vladarja. Proti izvolitvi je bil edino češki kralj Otokar, ki se je čutil osebno užaljenega in nemškega kneza Rudolfa ni hotel priznati za nemškega vladarja. Začel se je med Rudolfom in Otokarjem usodepoln politični dvoboj. Papež Gregor X. je prigovarjal Rudolfu mirno rešitev spora. Ko bi bil Otokar pristal na prigovarjanje papeža, bi bil on ostal vladar pokrajin od Krkonošev do Jadranskega morja in Slovan bi tukaj vladal. Mi Slovenci bi postali v njegovi državi državotvoren narod. Spor se je čimdalje bolj zaostroval. Rudolf je zahteval od Otokarja, da mu odstopi vse dežele, ki si jih je bil Otokar za časa medvladja prisvojil. Šlo je v prvi vrsti za Avstrijsko, Štajersko, Koroško, Kranjsko in Slovensko marko. Nikdar bi ne bil nikdo vprašanje pripadnosti teh dežel sprožil, če bi se bil Otokar papeževemu predlogu prilagodil in ustvaril prijateljske odnose s svojim tekmečem. Papež Gregor X. je poslal svojega zastopnika k Otokarju in mu naglašal, da mu bo dobrohotnejši sodnik kot nemški

knezi, ki bodo prej ali slej njegovo zadevo obravnavali. Rudolf in njegovi privrženci morajo pustiti Otokarja pri miru, tako je poudarjal papežev odposlanec. Otokar je lahko prepričan, da bo ta razsodba nepristranska ter izvedena z največjo previdnostjo, kakor zahtevajo obziri na osebi, ki se nahajata v sporu. Otokar pa ni maral sprejeti posredovanja in prišlo je leta 1276. do bitke, v kateri je bil Otokar od Rudolfa premagan. Odpovedati se je moral vsem zgoraj navedenim deželam. Toda Otokar se še ni udal. Še je poizkušal zmagati. Leta 1278. je prišlo do bitke med Rudolfom in Otokarjem in češki kralj je bil premagan, izgubil je vse — kraljestvo, krono in življenje. Še nekaj važnega moramo tu poudariti. Pri Rudolfu in Otokarju je šlo tudi za to, kdo naj vlada v Srednji Evropi, Slovan ali Nemec. Tega se je zavedal Otokar sam, ki je pred poslednjo bitko pozival poljske kneze, da bi mu prišli na pomoč, opozarjal je na nenasitljive pohlepe Nemcev ter na okolnost, da tvori Češka prve predzidove slovanskih dežel proti Nemški. Pa tudi Rudolf je pred odločilno bitko pisal ogrskemu kralju Ladislavu: „Mi se hočemo z nasprotnikom boriti, ter ga s pritiskom nemške sile vreči na tla.“ Ko bi bil slovanski kralj zagrabil za pomoč, ki se mu je ponujala, bi bil zmagal on in kdo more preceniti posledice takega ravnjanja, ki bi se bile pokazale takoj takrat v Evropi in gotovo bi tudi danes imela Evropa drugačno lice kot ga ima. Mi, južni Slovani, bi bili neprestano zvezani s severnimi Slovani in koliko gorja, koliko krivic, koliko krvi, koliko trpljenja bi bilo slovanski družini prihranjenega, kako drugačen bi bil položaj slovanskega naroda danes, ko živi na štiri kose razdeljen v Evropi! — Ni so-li bili to zares usodni trenutki? Naj bi sedanji težki dnevi narodov v Evropi rodili boljšo prihodnost slovanskim narodom!

† Monsgr. Mihael Arko

(Konec)

Mnoga težka pota po hribih gorate dekanije so bila bržkone tudi vzrok, da je zadnja leta trpel hude bolečine na desni nogi, pa je kljub temu vršil vestno svoje dušnopastirske dolžnosti; v cerkvi je bil točen kot ura. Ko je ura odbila, je takoj stopil na prižnico ali pa odšel pred oltar in tako točnost je zahteval tudi od svojih kaplanov. Nekoč je bilo pustne dni, ko imajo v Idriji 40 urno pobožnost na čast sv. Rešnemu Telesu. Te dni je g. dekan navadno naprosil tuje gospode, da so pridigovali. Na pust čaka naprošenega gospoda, a ker ga ni bilo ob določenih urah, je šel sam na prižnico in tako dobro govoril, da je kar čutil med govorom: Dabitur vobis in illa hora. Slavnostni govornik je prispel nekaj minut prepozno in se je kar začudil, ko je zaslišal, da g. dekan pridiguje namesto njega.

Leta 1930 je obhajal svoje zlato mašo ob veliki udeležbi duhovnikov in vernega ljudstva. Ob tej priliki so sklenili požrtvovalni Idrijčani, da izdajo njegovo zgodovino mesta Idrije. Leta in leta je brskal po za-

starelih in zaprašenih spisih v rudniškem arhivu in zbiral zgodovinske podatke ter temu delu žrtvoval marsikatero nočno uro. V zgodovini je z marljivo natančnostjo popisal vse o početku rudnika in njegovi upravi, dalje o cerkvenem in verskem življenju, o šolstvu itd. S tem delom si je gospod dekan postavil trajen spomenik; kajti danes bi ne bilo več mogoče sestaviti zgodovine, ker so vse listine deloma sežgali, deloma pa trgovcem prodali za zavijanje prodanih predmetov.

Bil je tudi deželni poslanec in se trudil za dobrobit svojih volilcev.

Njegove zasluge na dušnopastirskem, cerkvenoglasbenem, zgodovinskem in dobrodelnem polju ostanejo njegov najlepši spomenik v zgodovini naše dežele; kajti bil je goreč dušni pastir in neustrašen borec za pravice cerkve in slovenskega naroda, zato pa je tudi moral marsikaj pretrpeti, zlasti od sedanjih oblastnikov, ki so ga prisilili, da se je moral podpisavati Arco.

Umrl je 29. marca 1938 in bil pokopan ob izredno veliki udeležbi duhovnikov — bilo jih je nad 60 — in vernega ljudstva. Pokopal ga je nadškofov zastopnik prelat g. dr. Mihael Toroš; g. dr. Mirko Brumat, kanonik in zastopnik goriškega kapitlja, pa je v krasnem govoru orisal njegovo delovanje tako lepo, da je marsikateremu privabil solze v oči; je težko so se njegove ovčice poslovile od svojega očetovsko skrbnega pastirja, duhovni sobratje pa od blagega dobrotnika, voditelja in tovariša. Za vse delo in trpljenje, ki ga je okusil v obilni meri, naj ga dobri Bog obilo poplača.

Kaj je to „Komintern“?

V ruski Moskvi obstoja osrednja komunistična organizacija, rdeča internacionala ali „Komintern“, koje nalog je boljševizirati ves svet. „Komintern“ je nekako vrhovno vodstvo celokupnega komunističnega pokreta. Beseda sama je skrajšano ime za tretjo komunistično internacionalo. Iz tega razvidimo, da je že prej morala obstojati prva in druga internacionala. Prva se je ustanovila leta 1864. na pobudo početnika brezverskega komunizma Karla Marksa. Ta je imela namen v svojem okrilju zbrati vse socialnodemokratske organizacije. Na drugem mednarodnem zborovanju teh organizacij v Parizu leta 1889 je prišlo do spora med delavci in skupino takozvanih anarhistov. Tedaj se je osnovala druga internacionala, ki pa se je kmalu razbila v manjše skupine. Po razdoru v drugi internacionali so se pripadniki iste razdelili v dve glavni struji. Prva je umerjena socialistična struja, druga pa je revolucionarna ali boljševiška struja. „Boljši“ znači v ruščini večji, torej skupino z večjim programom. Ločita se ti dve skupini glede uporabe sredstev in načina, kako priti do diktature delavstva. Prva skuša doseči oblast po zakoniti poti in po daljši pripravi ljudskih slojev za oblast delavstva; medtem ko hoče boljševiška skupina priti do oblasti po nasilni poti, t. j. s pomočjo krvave revolucije. L. 1918 pa je po daljših pripravah prišlo do ustanovitve tretje internacionale, ki jo nazivajo tudi „Komintern“. Ustanovitelji te poslednje so komunistično pobarvani ruski židje.

Tretja internacionala ali „Komintern“ snuje po vseh državah svoje podružnice in

s pomočjo teh se komunizem širi po vsem svetu. Ta propaganda je tako aktivna, da imamo danes pravzaprav le dve struji, ki se borita druga proti drugi. Prva je pokret proti komunizmu, kojega predstavniki so zlasti kristjani, ki žele na osnovi krščanske ljubezni, spoštovanja vsakega naroda ter z dobrimi odnosi med posameznimi narodi in ljudskimi sloji ustvariti človeštvu boljše bodočnost. Druga struja pa je „Kominterni“, ki računa na nižji, živalski nagon človeka ter zametuje vse ideale in vse tisto, kar človek smatra za lepo, dobro in vzvišeno, obetajoč „raj na zemlji“, ki bo nastal s pomočjo diktature proletariata; ta diktatura bo mednarodna oziroma profinarodna, ker komunizem zametuje vsako narodnost.

Omenili smo, da je „Kominterni“ vrhovna instanca vseh komunističnih strank po svetu. Sedaj si pa še na kratko oglejmo štiri glavne oblike komunistične stranke, da se tudi z njimi spoznamo, kar je važno za boljše razumevanje ustroja „Kominterne“ same, njene dela in delovnega načina.

Prvo obliko komunistične stranke vidimo v Rusiji, kjer so komunisti neomejeni gospodarji in lahko razvijajo svojo idejo z vsemi sredstvi.

Drugo obliko najdemo v Angliji, Belgiji, Severnoameriški Uniji in še po nekaterih drugih državah. Tukaj je komunizem od oblasti priznan ter lahko njegovi pripadniki svobodno ustanavljajo svoje organizacije, sklicujejo razna zborovanja in volijo svoje zastopnike.

Tretja oblika je oblika arijske ali vzhodne komunistične stranke, kjer komunisti širijo svoj nauk s pomočjo podpihovanja proti evropskemu imperializmu. Ta oblika prevladuje zlasti v vzhodnih državah in nekaterih kolonijah.

Četrta oblika komunistične stranke pa je tista, kjer je delovanje komunističnih organizacij zakonito zabranjeno n. pr. v Jugoslaviji, Bolgariji, Romuniji, Italiji, Nemčiji in še po nekod.

Osnovna, najmanjša komunistična organizacijska enota je celica. Takšne celice so po nalogu „Kominterne“ osnovane v posameznih industrijskih podjetjih, kolodvorih, šolah, zavodih večkrat tudi v armadi in varnostnem aparatu. To je najbolj učinkovit način organiziranja, ki ga komunisti uporabljajo zlasti v državah, kjer je komunizem zakonito zabranjen. V teh celicah od „Kominterne“ dobro plačani agitatorji z najrazličnejšimi triki in zvijačami pridobivajo pripadnike rdečemu nauku in ljudstvo pripravljajo za revolucijo po Ljeningovemu ukazu, ki je rekel: „Narodi ne pripravljajo revolu-

cije, temveč narode je treba pripraviti za revolucijo.“

Važno je sedaj, da natančneje spoznamo ustroj „Kominterne“, da bomo razumeli vse dogodke v pretekli dobi, kakor tudi v današnjih časih, kajti le sijajni organizaciji se imajo komunisti zahvaliti za vsak uspeh, ki so ga kdajkoli dosegli.

Na čelu vsega komunističnega gibanja stoji „Politični biro komunistične stranke“, ki sta z njim tesno zvezana vlada boljševiške Rusije in vodstvo „Kominterne“. Člani tega biroja so sami voditelji komunizma v Rusiji kakor Stalin, Vorošilov, Molotov i. dr. Vsi ti so funkcionarji v vladi boljševiške Rusije in obenem vodilni možje v odboru „Kominterne“.

Izvršni odbor „Kominterne“ ima pet pododborov in dvanajst strokovnih internacional. Pododbori so za organizacijo, propagando, informacije itd. Strokovne internacionale pa obstojajo za mladino, za ženstvo, za kmete, za sport in razne druge panoge.

(Konec prihodnjič.)

Notranji pregled

Dvanajstina za april, maj, junij in julij

Te štiri dvanajstine znašajo 5 milijard dinarjev. Na tej seji je vlada obravnavala tudi vprašanje financ banovine Hrvatske. Hrvatska dobi svoje dohodke in bo imela svoje finančne organe, ki bodo pobirali banovinske dohodke. Poleg teh hrvatskih finančnih organov bodo tudi državni organi, ki bodo pobirali dohodke za zadeve države. Poleg teh bodo pa še skupni organi, ki bodo pobirali dohodke za skupne zadeve Hrvatske in države.

Vsekakor je s tem banovina Hrvatska dobila finančno možnost delovanja. — V nočni seji je vlada sklenila nakazati tudi štiri in pol milijona za kraje v Vojvodini, ki jih je opustošila povodenj ter za boj zoper povodenj.

Nabava železniškega parka - 5. in 6. semester med. fakultete v Ljubljani

Kredit 120 milijonov dinarjev je odobril ministrski svet za nabavo 15 lokomotiv, nekaj potniških voz. Vsa ta naročila dobe domače tovarne. — 5. in 6. semester medicinske fakultete v Ljubljani je odobril ministrski svet hkrati z dvanajstina.

Trgovinska vprašanja

Trgovinski minister dr. Andres je dal važne izjave o naših najbolj perečih trgovinskih vprašanjih. V prvi vrsti je omenil uredbo o direkciji za zunanjo trgovino. Razen tega je omenil

urad za kontrolo cen, ki je že nekaj časa na delu in bo v kratkem objavil svoje uspehe. Nazadnje je dr. Andres govoril o cenah živine. Zaradi povišanih cen živine in svinj bo trgovinsko ministrstvo povišalo njih izvozne cene.

Jugoslovanski trgovinski ministri v Bukarešti

Jugoslovanski gospodarstveniki so s trgovinskim ministrom dr. Andresom na čelu pretekli teden odpotovali v Bukarešto. Udeležili so se ustanovne skupščine jugoslovansko-romunske gospodarske zbornice. Delegacija šteje 40 članov, predstavnikov gospodarstva iz Beograda, Zagreba in Ljubljane. Povsod, od Temišvara do Bukarešte, so jim Romuni prirejali prisrčen sprejem. Na bukareštanski postaji jih je sprejelo okrog 300 uglednih romunskih gospodarstvenikov.

Jugoslovanska ministra Čubrilovič in Konstantinovič v Budimpešti

3. aprila dopoldne od devetih sta prispela v Budimpešto kmetijski minister dr. Čubrilovič in minister brez portfelja dr. Konstantinovič. V njunem spremstvu se nahaja še pomočnik kmetijskega ministra Cvijanovič in šef kabineta Aleksič. Jugoslovanskima ministroma je bil prirejen na železniški postaji svečan sprejem, pri katerem je bil navzoč kmetijski minister grof Mihael Teleky in druge ugleane osebnosti iz madžarskega političnega življenja. Ko je vlak zavozil na zahodno budimpeštansko postajo je godba intonirala jugoslovansko himno. Postaja je bila okrašena z jugoslovanskimi zastavami in zelenjem. Na trgu pred postajo je nepregledna množica tople pozdravila jugoslovanska ministra. Ob 10:30 sta Čubrilovič in Konstantinovič položila venec na spomenik padlim vojakom. Ob spomeniku je bila častna četa, ki je izkazala čast. Ob 11:30 sta Čubrilovič in Konstantinovič obiskala zunanjšega ministra grofa Csakyja, nato pa predsednika madžarske vlade grofa Telekyja. Ob 13 je sprejel ministra dr. Čubriloviča regent Horthy. V avdijenci je Horthy izročil Čubriloviču največje madžarsko odlikovanje, namreč lento križa za zasluge.

Trije novi senatorji

Trije novi senatorji so bili imenovani pretekli teden: dva sta Nemea, in sicer bivši senator dr. Grassl ter protestantski škof dr. Popp. Tretji je voditelj Madžarov v Jugoslaviji dr. Varady.

Pokojninsko zavarovanje trgovskih pomočnikov

Pokojninsko zavarovanje trgovskih pomočnikov je zdaj uvedeno s posebno uredbo, ki jo je bil te dni podpisal socialni minister. Trogovski pomočniki so se za to svoje starostn,

† Dekan Anton Skubic:

3

Zgodovina ribniške župnije in franc. okupacija

Red se pa ni takoj povrnil. V noči od 8. do 9. oktobra 1809. je završalo po Kočevju in razjarjeni uporniki so kar razmesarili nekaj Francozov. Iz Novega mesta je bil tja poslan okrožni komisar Gasperini, ker pa se je vedel nasproti upornikom preoholo, je tudi on našel žalostno smrt (Mitt. d. h. Ver. 1851, 61). Bil je to menda oni komisar, ki se o njem pripoveduje, da so ga pograbili v kočevski graščini, ga po mestu vlačili, z zakrivljenimi špičastimi palicami suvali in naposled strašno razmesarjenega, mrtvega vrgli v Livoldu v jarek (Parapat, Letopis Mat. slov. 1874, 97). Pri Mali gori zraven Stare cerkve so baje francoskega stotnika — pravijo, da mu je bilo ime Chambell — in njegovega poročnika kmetje vjeli, ko sta ravno nesla denar iz Novega mesta, in ju brez usmiljenja umorili (Parapat tam 96). Tedaj je prišel iz Novega mesta general Zouchi, da zatre upor. Ravno takrat so se uprli tudi kmetje iz novomeške okolice, ki so brez prave organizacije pridrli v Novo mesto, kjer pa so jo od Francozov strašno izkupilili: mnogo so jih postrelili in do tal požgali okoliške vasi (Mitt. d. h. Ver. 1865, 44). Zlasti so oplenili in do tal požgali Prečino in Brliš, pogorela je tudi kapiteljska pristava na kapiteljskem hribu (Lj.

zvon 1888, 535). Oddelek francoskih čet je tedaj vkorakal tudi v Kočevje. Francozi bi bili celo kočevsko mesto zapalili, da ni prišel še o pravem času poslanec od črnomaljskega poveljnika s poročilom, da Kočevci niso tako zlobni in da je Kočevec črnomaljski župnik znani čebelar Jurij Jonke Francozom storil veliko dobroto, ker je veliko število od upornih kmetov vjetih vojakov rešil gotove smrti, zato naj se mestu prizanese. Požgali ga sicer res niso, vendar pa so napravili po mestu in okolici, kjer so smeli ropati tri dni 16. 17. in 18. oktobra za 80.000 goldinarjev škode (Parapat, 1c. 96). Po nekaj dneh so se Francozi odtam vrnili v Novo mesto z veliko množino uropanega blaga in cerkvenih paramentov. Tudi v Novo mesto so prinesli iz Kočevja, kjer so farno cerkev popolnoma oropali, mnogo cerkvene obleke, ki so jo potem vojaki oblekli in v posmeh v njih hodili po novomeškem trgu (Mitt. d. h. Ver. 1851, 61).

Dobro nam te dogodke pojasnjuje pismo, ki ga je pisal intendant na Gorenjskem grof Fargues generalnemu intendantu grofu Daruju: „Začetkom preteklega meseca so se napravile zarote v vzhodnem delu province. Okrog 600 kmetov se je zbralo in se branilo plačati vojno kontribucijo. General Baraguay d' Hilliers, poučen o tem gibanju, je poslal en bataljon v kočevski okraj, kjer so se zbrali vstaši. Ko pa se je približal, je nastal zopet red. Kontribucija se je mogla le počasi zbirati. Na prošnjo, ki sem se z njo obrnil na generala Baraguaya, je postavil isti v vsak okraj

določeno število vojakov, ki naj bi bili komisarjem na razpolago, da se uporabijo kot garnizerji v občinah, ki imajo zaostanek. To odredbe so imele povsod uspeh. Vojvodstvo Kočevje se je drznilo upreti tem odredbam. V noči od 8. na 9. t. m. so bili nekateri v Metliki in Kočevju kantonirani vojaki napadeni in več je bilo pomorjenih. Oddelek 30. italijanskih vojakov je bil vjet in odpeljan na Reko, enega oficirja so poslali nazaj, drugega pa so z moštvo vred tam pripravili. Brž, ko je general Baraguay d' Hilliers za ta dogodek izvedel, dal je generalu Zouchiju ukaz, naj gre v te kraje in z vso strogostjo postopa proti krivcem. Kmalu nato sta dve vasi, ki sta se najbolj udeleževali vstaje, požgali. Prebivalci pa so zbežali. Upati je bilo, da bo ta zgled hujskače oplašil, a temu ni tako. Povsod hodijo emisariji, izmed katerih so nekateri nastavljeni po provincijalni administraciji in hujskajo ljudi k upor. Ves novomeški okraj je v orožju. Vstaši z barbarsko grozovitostjo morijo Francoze in Italijane, ki jim pridejo v roke. Okrožni komisar iz Novega mesta je bil umorjen, okrožni glavar pa na napaden in z več streli ranjen. V Novem mestu se je včeraj znašlo 2000 upornikov (Mitt. d. h. Ver. 1868, 31—32).

Teh bojov in uporov so se v precejšnji meri udeleževali tudi Ribničani, zato sta bila dne 13. oktobra 1809. ustreljena Jurij Kersnič, star 50 let, iz Nemške vasi št. 25, in Jakob Dettoni, italijanski trgovec v Ribnici št. 35, star 49 let (Mrliška knjiga v Ribnici).

zavarovanje borili celih 30 let. Zavarovanje začne delovati dne 1. junija letošnjega leta. S to uredbo je po dolgih desetletjih poravnana krivica, ki se je godila trgovskim pomočnikom, ki niso doslej bili deležni pokojninskega zavarovanja, kakršnega imajo drugi zasebni namočenci. Tudi po novi uredbi bodo nekateri pomočniki še ostali zunaj Pokojninskega zavoda, vendar je zanje veljavno starostno zavarovanje pri OUZD.

Spremenjen davčni zakon

Spremembo davčnega zakona je na predlog finančnega ministra predpisal ministrski svet. Spremembe in dopolnitve se nanašajo na neposredne davke, vendar v glavnem ne uvajajo bistvenih sprememb.

Predsednik vlade Cvetković na ban. konferenci JRZ v drinski banovini

Predsednik vlade Dragiša Cvetković se je pretekli teden udeležil banovinske konference JRZ za drinsko banovino, kjer je imel daljši govor o delu JRZ v Bosni in Hercegovini.

Silne povodnji v dunavski banovini - Vsa Bačka v največji nevarnosti - Nekaj nasipov razdejanih - Že 200 let ni bilo take povodnji - Tudi Belgrad ob Savi poplavljen

Poročajo

Prigorica. Nova industrija se vpeljuje pri nas. Družba lesnih trgovcev ustanavlja tovarno za impregniranje lesa ali pacanje drogov. Trdijo, da se bo to delo izvrševalo na najmodernejši način, ki je bil pred nekaj leti izumljen v Nemčiji. Lastniki novega podjetja stavijo že visok stolp, kamor se bo z električno silo dvigala voda, ki bo, nasičena z raznimi sestavinami, z močnim pritiskom pacala spodaj pripravljene smrekove in borove droge, pozneje tudi bukov les. Gotovo bo novo podjetje vplivalo na zaposlenost prebivalstva in živahnost nakup lesa, kar bo kraju v gospodarsko korist. Na ta način se bo pripravljala les, da bo bolj odporen proti gnitju.

Dobropolje. Na belo nedeljo je Prosvetno društvo petič priredilo pasijon. Obširna dvorana Jakličevega doma je bila nabito polna. Prireditelj se je vrhila odlično. Ljudstvo je v solzah v odmorih samo prepevalo postne pesmi in odhajalo versko globoko presunjeno. Kot misijon je vplival letošnjo Veliko noč naš pasijon na množice, ki so ga prišle gledat tudi iz oddaljenih krajev. Odlično se je izkazala nova dvorana, ki je bila skoraj vsakokrat še premajhna za tako veličastno prireditev. Da so

Beseda mladih

Moj prvi očenaš

No — veste, nekaj bi vam rad razodel, kar sem prav zadnjič našel. Morda se vam bo zdelo čudno: zmolil sem prvi svoj očenaš, ne, prav za prav le skušal sem ga zmoliti.

O, saj je res: moji očenaši se vrste že od mladih let; očenaš za očenašem...

A zadnjič sem kljub vsemu ugotovil — pa ni bilo to med duhovnimi vajami, — da prav za prav še nisem zmolil nobenega resničnega očenaša.

„Oče naš, kateri si v nebesih...“ tako sem molil, in seveda tudi naprej: naj se zgodi božja volja, naj pride božje kraljestvo... Najbolj krepko pa sem povdaril: „... daj nam danes naš vsakdanji kruh,“ in pri tem mislil na bližnjo južino ali večerjo. „Naš vsakdanji kruh... telesni — in duševni“, sem pristavil včasih, a duševni le zato, da si ne bi mogel očitati prevelikih skrbi za trebuh.

Ampak: „... kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom...“

Zdaj se prav za prav šele začenja moje najdenje: zadnjič se mi je namreč pri teh besedah ustavilo. O, saj sem gotovo tudi to vedno vstavljal v svoje številne očenaše, pa to je bila le lepa navada (kakor nekak narodni običaj!), kakor da bi hotel bolj poetično moliti.

Duhovno berilo

Prvi kristijani so kaj radi slikali na stene katakomb svete slike. Zlasti jim je bila priljubljena slika Jezusa, dobrega pastirja. Ni čudno. Saj se je sam tako imenoval, ta slika pa tudi tako imenoval, ta slika pa tudi tako lepo razodeva njegovo silno ljubezen do nas, svojih ovčic. Dejal je, da pozna svoje ovce in one poznajo njega, da za vse enako skrbi, zlasti pa je velika njegova skrb za izgubljene ovčice. Ne miruje prej, dokler jih ne najde, zadene na svoje rame in prinese nazaj.

Seveda ni dovolj, da je on naš pastir, mi moramo biti njegove ovce in sicer dobre, kakor je on dober pastir. Kdaj pa smo dobre ovce dobrega pastirja? Takrat, ko smo sami dobri pastirji. Čreda, katero pasemo, to so naše misli, to so naša čustva, naše strasti in nagnjenja. Tu moramo zelo paziti, da ne zaidejo na nedovoljeno pašo. Ti moraš vse to voditi, ne pa da bi one tebe vodile. Ta nagnjenja ali strasti, n. pr. sovraštvo in ljubezen, žalost in veselje, strah in drznost, jeza in malodušnost ali kakor se že imenujejo, sama po sebi še niso slaba, seveda pa tudi dobra ne. Slaba postanejo, ako jih slabo uporabljaj, dobra pa, ako si vesten pastir in jim ne dovoliš tega, kar ni dovoljeno. Poglej Jezusa, dobrega pastirja, kako on ravna! Ljubi svetega Janeza, a ne na škodo drugih apostolov, sovraži hinavstvo farizejev, a ne sovraži ljudi samih, veseli se na Taboru, a ne prešerno, žaluje ob grobu Lazarjevem, a ne obupno. Povsod umerjenost, povsod en vleva, a strasti služijo kot pokorne dekle. In tako je prav. Strasti slabo gospodarijo, a dobro služijo. Gospodari razum, ki je razsvelljen od Boga, gospodari volja, ki je podvržena volji božji, strasti pa morajo izpolniti to, kar jim ukazujeta ta dva. Torej zopet ne samo razum, ki ne priznava strahu božjega, ampak samo razum, ki priznava Boga. In ne samo volja, ampak volja, ki se uklanja božji volji. Potem smo dobri pastirji, dobre ovce onega, ki se tako rad imenuje dobrega pastirja.

Še bo ta dobri pastir enkrat zbral okrog sebe nas svoje ovce. Vse one, ki so bili po njegovem zgledu dobri pastirji, bo postavil na svojo desnico, one pa, ki niso hodile za njegovim zgledom, bo postavil na svojo levico. Blagor ovčicam, ki so poslušale njegov glas in same šle za pastirjem in s seboj vodile vse svoji skrbi izročene. Odpeljal jih bo na večne rajske livade in večno bodo ena čreda in en pastir.

igranci vsi odigrali svojo vlogo odlično, to je pokazal vedno živahen obisk množic. Prireditelj je tudi pokazala, kaj zmore podeželsko prosvetno delo.

„Kakor tudi mi...“: že smo posedli, a še vedno mi je brnelo v ušesih. Ne, ampak stoji: „tudi mi odpuščamo...“ Vraga, saj potemtakem bi moral odpustiti vsakemu, celo — saj... saj tudi Bog ni bil ljubezniv s farizeji — ... kaj boš s takimi priliznjenci in šlevami, kot so nekateri v našem razredu, seveda: če se hodijo ljudje okrog profesorjev smukat, potem že gre... (Pa prav tedaj mi je nekaj reklo, da Jezus v primeri o farizeju in cestinarju ni povedal, kdo je eden in kdo drugi... dasi mi nikoli nočemo biti farizeji!) „... tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom.“

Saj potemtakem sploh še nisem zmolil očenaša. Ravno v tem stavku o odpuščanju svojim dolžnikom je žrtev za človeka (nek delež ali delnica); v vseh drugih so le prošnje, želje; kvečjem še hvalnice, ki zanje ni treba kaj težkega prispevati, saj gre vse to le v naš lastni prid.

Da mi odpuščamo svojim dolžnikom, to bi moral biti le znak hvaležnosti Bogu za številne dobrote; spravna žrtev, če hočete ali morda majhen vzvod, ki je potreben, da dvignemo velike zaklade.

Slovničar bi morda rekel temu stavku odvisni stavek, zavisen od drugih, številnih glavnih. Matematik pa bi morda dejal, da očenaš lahko razdelimo na toliko in toliko enot; da dobimo celoto, je treba človeku prispevati le eno enoto, druge je Bog že vse

Ribnica. Odkar se je pri nas naselilo vojaštvo, je postal naš trg živahen. Posebno te mesece odhaja in prihaja mnogo moštva. Kaj dobro je ustregla vojaška oblast prebivalstvu, da skliče iz okoliških vasi vojne obvezance na orožne vaje v Ribnico.

Kočevje. Ljudska posojilnica se je preselila iz dosedanjih prostorov v sosednjo hišo mesne trgovine firme Pfeffer-Jaksche, kjer se v dosedanji lokal vseli glavna zaloga tobaka. Vhod v novi lokal Ljudske posojilnice je skozi glavna vrata, sredi veže pa na desno po nekaj stopnicah.

Mozelj. Naše Prosvetno društvo se zvesto drži sklepov II. slovenskega dneva v Mozlju. Skušamo res postati prosvetno središče kočevskega podeželja. Obiskujemo sosednje Slovence v večjih naseljih in uprizarjamo igre. Tako smo v Črnem potoku priredili pretresljivo igro „Dobrava“, ki je izpadla v splošno zadovoljnost. Oglašajo se še drugi kraji, želeč videti naš nastop. Obojestransko spoznavamo, kolike koristi so taki obiski in nastopi, zato se radi odzivamo. Obžalovanja vredno pa je, da so v slovenskih vrstah ljudje, ki neprestano trobijo, kolike narodne koristi je, če mi vsi obiskujemo njihove občne zbere in govore. Kadar pa mi priredimo kako prosvetno in narodno delo, takrat pa ti ljudje ne domišljajo, da hočemo biti mi, zavedni katoliški Slovenci, komurkoli pripraga. Prebridka so razočaranja, ki nam jih kaže čisto narodno delovanje v sodobnem človeštvu!

Rakitnica. Pri nas se je pojavila nevarna bolezen meningitis — vnetje možganske mreže, ki je nalezljiva. Doslej en slučaj, ki je bil v par dneh smrten. Tudi v Ribnici je bil en smrten slučaj meningitisa.

Dvorska vas. Na velikonočni ponedeljek so nas zopet Dvorjanci razveselili z res lepo podano igro „Pozna, pomlad“. Vse vloge so igralci izvrstno rešili; tudi novinci so se dobro izkazali. Seveda gre predvsem zasluga odličnemu režiserju šolskemu upravitelju gospodu Nanutu, ki neumorno dela v naši sredi za napredek vasi. Na njegovo pobudo so ustanovili sadjarsko podružnico, za kar se že sedaj kaže veliko zanimanje in vnema za sadjerejo. Saj je bilo pretekli mesec v sadovnjakih oziroma vrtovih vse živo pridnih delavcev in čistilcev sadnega drevja. Uspeh gotovo ne bo izostal.

Kočevski Slovenec

Vljudno Vas prosim, da zaostalo naročnino za leto 1939 in 1940 poravnate po priloženih položnicah čim preje.

sam vstavil — sicer ne vem, ali je to osmina, devetina... (najbrž celo znatno manj, a enota je še vseeno!).

To so bili torej očenaši, kakor deklamacija šolarčka...

„... kakor tudi mi odpuščamo...“ (a ne v pomenu: če drugi meni, potem tudi jaz) brez vsakih pogojev — resničnih ali mogočih. Svojim dolžnikom, sitnemu sosedu, ki mu pa vendarle nikoli ne ostanem dolžan; vsem tovarišem, ne samo sošolcem (torej celo onim, ki so me zadnjič tako nesramno „napadli“) — in „črnogledim“ predstojnikom, profesorjem... Saj je potemtakem še cela vrsta upnikov, ki sem jim dolžan — odpuščanja; pri nekaterih sem zadolžen že leta (brez všteti obresti!).

„Oče naš...“ Da, če bi bili moji očenaši res molitev — saj so zdaj v resnici le večja ali manjša laž, le priučena fraza ali obrabljen motiv (kakor bi govoril vsak dan: Sejm bil je živ...).

Pa se opravičujem: morda le ni tako lahko očenašu viliti življenje... Saj sem se učil osemnajst let, pa ga še ne znam! (Še francoska slovnica bi prej šla!).

„... kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom...“: sošolcu, sosedu, profesorjem, beraču...

Če bi mi ljudje znali moliti očenaš, bi bila rešena številna vprašanja. Francč.

Novice

Vlom. Pri trgovcu Herbstu v Kočevju sta dne 27. marca ponoči vlomila dva vlomilca. Po strehi drvavnice sta prišla v stanovanje gosp. Herbstu in stikala za denarjem po sobi. Slišala ju je služkinja, kateri je eden od obeh celo rekel, naj bo pri miru. Vendar je ista vsa preplašena prebudila gospodarja in gospodinjjo. Med tem sta se roparja podala v beg. Gospodinja je stopila na balkon in že je bežeči ropar ustrelil proti njej, ki pa je k sreči ni zadel. Bežala sta proti rudniku, kjer je eden od roparjev zgubil od g. Herbstu ukradeno zimsko suknjo. Oblast je vse potrebno takoj ukrenila in jima je verjetno že na sledu.

Glavno zalogo in prodajo tobaka v Kočevju je prevzel g. Pečnik iz Stožice pri Ljubljani, ki je kočevsko zalogo dal v najem tukajšnjemu trgovcu g. Huberju. Preje je isto imel v zakupu g. Sarabon iz Ljubljane.

Huda avtomobilska nesreča. V četrtek dne 4. t. m. je tovorni avto g. Verderberja, ki ga je šofiral g. Epih zadel pri obračanju in podrl na tla mimo vozečega kolesarja g. Novaka Ivana, tukajšnjega mizarkega mojstra. Nesreča se je dogodila na državni cesti v mestu Kočevju v bližini osnovne šole. Krivdo bo ugotovila oblast. G. Novak je dobil poškodbo na glavi.

Za priporočena pisma se je zvišala pristojbina: za krajevni promet od 2 na 3 din, za medkrajevni promet od 3 na 4 din, za mednarodni promet z Grčijo, Romunijo in Turčijo od 3 na 4 din, za vse druge države pa od 4 na 5 din. Za povratnice in plačilna obvestila: pri izročitvi pošiljke za krajevni promet od 2 na 3 din in za medkrajevni promet pa od 3 na 4 din; za mednarodni promet, in sicer za Grčijo, Romunijo in Turčijo od 3 na 4 din, za vse ostale države pa od 4 na 5 din. Po izročitvi pošiljke: za notranji krajevni promet od 3 na 4 din, za medkrajevni promet od 4.50 na 5.50 din, za mednarodni promet med Grčijo, Romunijo in Turčijo od 6 na 7 din, za vse druge države pa 8 din. Pošiljatelj je zvišana tudi odškodnina od 50 na 200 din v primeru, da se priporočena pošiljka v notranjem prometu izgubi.

Zunanji pregled

O zasedanju zavezniškega vrhovnega vojnega sveta

Zavezniški vrhovni vojni svet se je sestel v Londonu. S francoske strani sta se poleg drugih udeležila tudi predsednik vlade Reynaud in vrhovni poveljnik Gamelin. Na koncu zasedanja je vrhovni svet podpisal slovesno izjavo, da se francoska in angleška vlada ne bosta posamič pogajali ali sklepali premirja, temveč le sporazumno. Proučevali bosta samo pogoje, ki bodo jamčili njuno trajno varnost. Obe vladi se zavezuje, da bosta tudi po sklenitvi miru tesno sodelovali vse dotlej, dokler bo to potrebno za varnost in vzpostavitev reda drugih držav kakor tudi za mednarodni mir, potreben za svobodo vseh narodov.

Odpoklic ruskega veleposlanika Suriča iz Pariza

Francoska vlada je sporočila moskovski vladi željo, naj odpokliče svojega pariškega veleposlanika Suriča, češ da se vmešava v notranje francoske zadeve. Francoska vlada je to zahtevala na podlagi neke brzojavke, ki jo je poslanik Surič poslal v Moskvo in ki je napadala „angleško-francoske hujskače“. V Moskvi ta zadeva ni vzbudila nikakršnega presenečenja.

Govor Molotova

Predsednik sovjetske vlade Molotov je govoril pretekli teden na seji vrhovnega sovjetskega sveta o sovjetski zunanji politiki. V svojem govoru se je dotaknil sovjetskega razmerja do Nemčije, zahodnih zaveznikov kot začetnikov sedanje vojne, razmerja do Finske, Bližnjega Vzhoda, Romunije, Japonske in Amerike. Poudaril je pa, da ostane Rusija nevtralna in da ne namerava postati orožje proti katerikoli evropski državi.

Poostrena angleška blokada

Anglija je zopet poostriala blokado Nemčije. Zdaj ji hoče priti do živega s preprečitvijo uvažanja švedskega železa, preprečila bi rada tudi njen dovoz živil in petroleja z Balkana. Vladi zavezniških držav sta se baje o blokadi posvetovali z vladama Švedske in Norveške.

Odmev v Italiji

V Rimu menijo na merodajnih mestih, da pomeni izjava angleškega predsednika vlade začetek nove dobe v vojni proti Nemčiji, kakor tudi v splošnem razvoju mednarodnega položaja. Prav tako mislijo mnogi v Rimu, da bodo ukrepi, ki jih bosta Anglija in Francija podvzeli in ki bodo znatno omejili svobodno pomorsko trgovino nevtralnih držav, položaj zelo poslabšali in prignali na obzorje nove nevarnosti. Nastale bodo izredno težavne prilike po nekaterih nevtralnih državah, ker je verjetno, da bo Nemčija odgovorila s podobnimi ukrepi.

Odmev v Ameriki - nemška bela knjiga

Ameriška javnost, kakor izhaja iz današnjih časopisov, stoji vsa pod vtisom Chamberlainove napovedi o poostritvi gospodarske vojne v Evropi. Chamberlainov govor je pokazal, piše „New York Herald“, da sta Anglija in Francija sedaj zares pripravljene, da z vsemi sredstvi uničita nemški narodni socializem, in to čim prej mogoče. Sicer je ameriški tisk poostritev napovedoval že dalje časa, toda da bo dosegla ostrino, kot jo je napovedoval Chamberlain, niso v Ameriki pričakovali. Ko se je Sumner Welles vrnil s svojega poučnega potovanja po Evropi, je postalo jasno, da za enkrat ni treba misliti na kakšen mir in da je Evropa že predana misli, da bo pač treba v vojni iti do kraja. Chamberlainov govor je to prepričanje v Ameriki še podčrtal. Vojna bo zavzela nove oblike in Anglija in Francija hočeta hitro priti do uspešnega zaključka svoje vojne proti Nemčiji.

Na merodajnih mestih v Ameriki se sicer še ne izjavljajo, toda objava nemške „Bele knjige“, v kateri vidijo intrigo proti Rooseveltu in vmešavanje v notranje ameriške zadeve, je mnogo pripomogla k temu, da so se na uradnih mestih še bolj prepričali, da je dolžnost Amerike, da podpira Anglijo in Francijo v njunem boju.

Odmev v Nemčiji

Nemčija lahko sedaj samo izjavi, da bo izvajanje sklepov vrhovnega vojnega sveta povzročilo odgovor Nemčije v vsakem primeru in to z največjo energijo. Pritisk, ki ga nameravata zapadni demokraciji vršiti na kontinentalne države, pomeni samo nov poizkus, da bi se vojna razširila tudi na druge države. Ta poizkus bi pomenil z gospodarskega stališča pravo norost. Sam Chamberlain je izjavil, da Anglija v nobe nem primeru ne more kupiti vsega presežka proizvodnje evropskih držav. Nemčija k temu

samo lahko doda, da vršijo te države intenzivno trgovinsko izmenjavo z Nemčijo in da se bo to stanje nadaljevalo.

Balkanski posveti v Londonu

Posvetovanja angleških diplomatov z Balkana z angleškim zunanjim ministrom lordom Halifaxom se bodo pričela v ponedeljek. Glavni predmet razgovorov bo najnovejša trgovinska ofenziva Anglije na Balkanu, ki je naperjena izključno le proti Nemčiji.

Angleška vlada preosnovana - glavno mesto prevzel lord Churchill

Churchill, prvi lord admiralitete (mornariški minister) je postal predsednik posebnega ministrskega odbora, ki bo vodil vojno. Sejam prisostvujejo tudi šefi generalnih štabov vseh treh vrst orožja.

Pravkar izšlo!

Dr. Oskar Reya:

Vremenoslovje

Poljudna izdaja

Ta prepotrebna knjiga, ki je edina te vrste v naši literaturi, obsega 120 strani in je opremljena s 46 slikami, ki tolmačijo vsebino; priobčeni so tudi nekateri zelo lepi posnetki oblakov. V njej so raztolmačeni vsi osnovni pojmi, ki jih mora razumeti vsak, če hoče katerikoli vremenski pojav razumeti. V prvih poglavjih se najprej seznanimo s činitelji, ki povzročajo vreme in so sedež vsem njegovim spremembam, kakor: zračni pritisk, toplota sonca in zraka, veter in vlaga, ter razne naprave, s katerimi merimo in ugotavljamo vremenske pojave. V drugem delu knjige zvemo o postanku, razvoju in koncu slabega ali lepega vremena, kakor tudi o podnebnju ali klimatologiji, ki se bavi s podnebnimi posebnostmi določenih krajev. Ob koncu sledi navodilo o napovedovanju vremena z najbolj enostavnimi sredstvi, kakor tudi s pomočjo tako zvanih vremenskih kart.

Pisatelj se je oziral posebno še na posamezne panoge, ki zavisijo od vremena. Knjigo bodo s prav posebnim veseljem sprejeli tisti, ki so na vreme najbolj navezani, kakor poljedelci, vinogradniki, vrtnarji, lovci, gozdarji, planinci ter športni in poklicni letalci in jadranci.

Posebna odlika tega modernega vremenskega priručnika je, da je pisan zelo poljudno in za razumevanje ne potrebuje nobene posebne izobrazbe. Potrebno znanje fizike je razloženo v tekstu, kjer so raztolmačeni in prevedeni tudi vsi tuji strokovni izrazi. — Cena kartonirani knjigi je 50 din, v platno vezani 60 din.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani

Nakup vagonских pošiljk
koruze, pšenice in moke

ugodno izvrši tvrdka

Bregar & Krek

Ljubljana, Miklošičeva c. št. 19

Tvrdka dobavlja blago naravnost od proizvajalca.

Vse informacije brezplačno.